

Lekėčių kraštas – pilietinė šventovė

Praėjusį šeštadienį Lekėčių mieste-lyje, Rūdšilio miške ir Valkų kalvose buvo pagerbti Nepriklausomybės kovų Lekėčių valsčiaus savanoriai, žuvę partizanai ir Lietuvos kariai.

Atminimo akmuo

Apie vidudienį Lekėčių miestelio centre buvo atidengtas Atminimo akmuo, kuriame įamžintos 1919–1920 metų Nepriklausomybės kovų Lekėčių valsčiaus dešimties Vyties Kryžiaus kavalielių ir 77 savanorių pavardės.

Lekėčių seniūnas Ričardas Kriškutolaitis, kreipdamasis į gausiai susirinkusius miestelėnus ir svečius, pasidžiaugė, kad Lekėčių žmonės gali didžiuotis matydami tiek garbingų vyrų, drąsiai gynusių savo tėvynės laisvę, pavardžių. Seniūnas tiki, kad šis iš Lekėčių laukų parvežtas akmuo visiems, pro šalį praeinantiems, ypač jaunajai kartai, primins didvyrių vardus. Seniūnas pakvietė visas seniūnijas įamžinti krašto Vyčio Kryžiaus kavalielius ir savanorius.

„Lekėčiai yra istorinis fenomenas Lietuvoje – vienoj vietoj tiek daug didvyrių, kurie ėjo gelbėti Lietuvą. Manau, kad mes visų savanorių dar nesurašėm. Savanorių sąrašas yra, bet dėl įvairių priežasčių jį neišrašėm dar ne vienas lekėtiškis: čia įrašyti tie, kurie gimė Lekėčių valsčiuje, bet nėra tu, kurie čia atsikėlė gyventi, kovojo, žuvo. Pasižiūriu į šias pavardes ir žinau, kad pusė tų pavardžių dar „gyvos“, nes čia gyvena jų šeimos, jų vaikai, anūikai. Manau, kad ne vienas, atėjęs prie akmens, pasakys: čia mano senelis, dėdė, brolis ir jie gynė Lekėčius, Lietuvos valstybę. Nuo širdus ačiū, kad jūs, lekėtiškiai, buvot vieni pirmųjų rajone juos įamžinę, jau 32 miesteliai Lietuvoje tą taip pat padarė“, – kalbėjo šių kovų Lietuvoje įamžinimo iniciatorius, žurnalistas Vilius

Kavaliauskas.

Jis priminė, kad Lietuvoje buvo 420 valsčių, iš kur išėjo savanoriai, 314 valsčių yra Vyčio Kryžiaus kavalielių. Jo nuomone, toks pagerbimas neturėtų būti pabaiga – reikėtų kiekvieno jų parašyti biografiją.

Netoliese stovi paminklas Lekėčių krašto partizanams. Jie pagerbti tylos minute, atminimo salėmis ir Šakių rajono meno mokyklos Lekėčių filialo mergaičių ansamblio „Allegetto“ dainomis apie brolių, išėjusių į karą. Seimo narys Arvydas Vidžiūnas šias Lekėčių vietas pavadino pilietiniu šventoriumi, džiaugėsi, kad Lekėčių krašte tiek istorijos puoselėtojų. Prisiminimais dalijęsis lekėtiškis Zenonas Rakauskas sakė, kad kiekvieną paminkle įamžintą partizaną asmeniškai pažinojo, pasakojo jų gyvenimo, žuvimo istorijas, apgailestavo, kad partizanai šiandien dar yra juodinami.

„Ta savanorių drąsa atkuriant Lietuvos Nepriklausomybę 1918 metais persidavė ir pokario jaunimui. Šie partizanai ta pačia narsa aukojo savo gyvybes. Matome įamžintų daugiau kaip 20 pavardžių didvyrių, kuriems šiandien turime atiduoti duoklę, nes esame laisvi jų dėka. Šiandien reikia parodyti, sakyti jaunimui, kad jų širdyse būtų uždegta tėvynės meilės, aukos jai liepsna“, – kalbėjo Vytauto Didžiojo II rinktinės savanoris, Seimo narys Arimantas Dumčius.

Rūdšilio žeminėse

Rūdšilio giriose yra ypatinga vieta – kalnelis, ant kurio stovi paminklas, kryžiai ir iškastas bunkeris, prie kurio prieš 65-erius metus, gegužės 21 d., žuvo partizanai Julijonas Būtėnas ir Petras Jurksaitis. Šiose vietose gimęs ir augęs Vincentas Aleknavičius labai gerai atsimeina, kaip prieš tuos 65-erius

metus, būdamas paauglys, ėjo tą rytą į mokyklą laikyti egzaminų, o grįždamas namo išgirdo šaudymus, pamatė kareivius, kurie kilnojo eglutes, smaigstė žemę geležimis ir ieškojo bunkerio. Pats V. Aleknavičius savo akimis matė nesamus suvyniotus ir skudurus, kruvinus partizanus. V. Aleknavičius šią istoriją pasakojęs ne kartą, yra ją užrašęs. Jis

išsakė ir savo skaudulius, kad norima iškreipti istorijos faktus dėl žuvusių partizanų skaičiaus šioje vietoje.

Vilniaus Zanavykų bendrijos pirmininkas Albinas Vaičiūnas paruošė žemėlapi – keturių bunkerio maršrutą Žalgirio rinktinės partizanų takais.

(keliamo į 4 psl.)

Tėvas

Ar turėjai Tėvą, saugantį tavo vaikystę nuo skaudžių mėlynių, tavo jaunystę nuo dar skaudesnių gyvenimo smūgių? Ar glostė tave jo mylinčios, sudiržusios nuo darbų rankos, ar girdėjai švelnius, saugančius ir nuo klaidų išpėjančius žodžius?

Tulaimingas ir laimingas, jei turėjai per pasaulio klampynes ir klystkelių vedančią ranką. Tad nepamiršk padėkoti artimam ir mylimam žmogui – savo Tėvui, už jo rūpestį tavimi, už tai, kad išsaugojo, išvedė į platų gyvenimo kelią, padarė žmogumi. Pasakyki: „Ačiū Tau, Tėve“.

Jei likimas buvo negailestingas ir skaudžiai nuskriaudė, – nekeik savo lemties. Turėjai Tėvą, auginusį tavyje savo svajones ir siekį matyti tave stiprų kūnu ir dvasia, pasiruošusį ginti savo tėvynę,

žemę ir šeimą nuo viso pikto pasaulio, ar dukterį, ištikimą šeimos ramstį, laikanti keturis namų kampus, auginantią mūsų naująją kartą, ištikimą Dievui ir Tėvynei, mylinčią Tėvą ir Motiną.

Nekeikime savo lemties. Priminkime savo vaikams ir vaikaičiams apie skaudų pokario kartos gyvenimą, pilną skaudžių netekčių, kai vaikai nepažino savo Tėvo, svetimųjų atimto nuo jų mylinčios šeimos, išardytų namų, išvežto iš tėvynės už Poliarinio rato. Ir Tėvui reikėjo geležinės širdies, kad atlaikytų netekties skausmą.

Sakysite, kam reikia minėti sunkią praeitį, skaudžius metus, minint Tėvo dieną. Bet juk tai buvo ir negalime negerbti tėvų praeities, už kurią sumokėta gyvenimu. To neišbrauksi iš atmin-

ties ir širdies. Neišbrauksi ir tūkstančių žuvusių partizaninėje kovoje, kurie galėjo būti tėvais, auginti mūsų tautą, kurti jos ateitį. Mes negalime dovanoti už patirtas nuoskaudas ne tik sovietams, neatsiprašiusiems už kruvinus metus ir mūsų Tėvynei padarytą žalą, bet ir tautos padugnių drumzlėms. Ar galima apie tai tylėti pamiršus pagarbą žuvusiems, jų auką Tėvynei ir mums visiems. Tad būkime verti mums duoto gyvenimo.

Mylėkime ir gerbkime Tėvą. Tą, kuris išėjo Amžinybėn, ir tą, kuris šalia mūsų ir kuria gyvenimą – stato namus, myli šeimą, augina vaikus, garbingai neša Tėvo vardą ir pareigą. Šeimai, visuomenei, valstybei – visiems negerai, jei tėvas pamiršta vaikus, palieka motinai auginti, pamiršęs savo vaikystę. Gal

mes kalti, kad nuolaidžiaujame ir neprimename Tėvo pareigos, o leidžiame teršti jį „vyriškumu“.

Tėvo diena. Vasara. Brandos laikas. Gamta džiaugiasi baigusi žydėjimo sezoną, užmegztai vaisiais. Sodai sirpina vaisius. Laukiame derliaus. Kokio sulauksime, ar nepakirs kruša, ar vėtro nenulauš šakų, ar šaknų nepagrauš kenkėjai – viskas Dievo valioje, kaip ir žmonių protai.

Ateis ruduo. Kokį derlių surinksime iš vasaros darbų gausybės? Minėjome Motinos dieną, minime Tėvo dieną ir, duok Dieve, kad mūsų Motinos ir Tėvai pasirinktų derlių, nesugadintą kinivarpy, neišgraužtą kirminų, kad galėtume juo džiaugtis ne dieną ar dvi, o daugelį metų.

Algirdas BLAŽYS

Posėdžiavo LPKTS valdyba ir taryba

Valdybos posėdyje

Gegužės 28 dieną Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos buveinėje įvyko LPKTS valdybos ir tarybos posėdžiai. Valdybos posėdyje aptartas pastarojo laikotarpio valdybos darbas. Valdybos pirmininkė Rasa Duobaitė-Bumbulienė informavo, kad gautas Socialinių reikalų ir darbo ministerijos atsakymas į LPKTS suvažiavimo rezoliuciją dėl buvusių tremtinių daugiavaičių motinių valstybinės pensijos. Ministerija atsakė, kad asmuo neturi teisės gauti dviejų valstybinių pensijų, bet turi teisę pasirinkti didesnę.

Gautas ir Kauno rajono mero atsakymas, kad Kauno rajono savivaldybė negali suteikti nemokamo viešojo transporto Kauno rajono gyventojams, nukentėjusiems nuo sovietų okupacijos.

R. Duobaitė-Bumbulienė taip pat informavo, kad gauta parama „Tremtiniui“ iš Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondo, Krašto apsaugos ministerija skyrė paramą Labūnavos mūšio minėjimui organizuoti. Lietuvos Respublikos Vyriausybė skyrė paramą LPKTS, bet sutartis dar nepasirašyta.

Valdybos pirmininkė sakė, kad LPKTS logotipas išsiųstas registravimui, pradėta domėtis knygos „Tremties vaikai“ vertimu į anglų kalbą.

Aktualius LPKTS klausimus aptarė LPKTS pirmininkas dr. Gvidas Rutkauskas. Jis sakė, kad LPKTS priklausęs pastatas V. Putvinskio gatvėje Kaune jau parduotas, už jį gauti pinigai bus panaudoti pastato Laisvės al. 39 remontui ir nuomojamų patalpų įrengimui.

LPKTS pirmininkas kalbėjo, kad Alytaus miesto savivaldybės tarybos jungtinis komitetas atmetė LPKTS siūlymą paminklą Dainavos apygardos partizanams statyti Alytaus centre, Rotušės aikštėje. Valdyba nutarė, kad paminklas turėtų būti pastatytas Alytuje, bet nebūtinai Rotušės aikštėje.

Valdyba patvirtino LPKTS valdybos pirmininkės pavaduotojus: Oną Aldoną Tamošaitienę ir dr. Juozą Savicką.

Patvirtinti ir LPKTS apskričių koordinatoriai: Alytaus – Romualdas Požėra, Kauno – Vladas Sungaila, Klaipėdos – Jurgis Endziulaitis, Marijampolės – Birutė Kažemėkaitė, Panevėžio – Algirdas Blažys, Šiaulių – Algirdas Šapoka, Anykščių – Prima Petrylienė, Vilniaus – Juozas Stanėnas.

LPKTS žymeniu „Už nuopelnus Lietuvai“ nutarta apdovanoti aktyviausius Rokiškio, Jurbarko ir Marijampolės filialų narius.

Atsakingoji sekretorė O. Tamošaitienė kalbėjo dėl LPKTS Klaipėdos rajono, Šiaulių ir Rokiškio filialų valdybos perregistravimo. Informuojame, jog filialų valdybų kadencija yra dveji metai, o perrinkus naują, ji turi būti perregistruota.

Aptarti LPKTS renginiai. Valdybos pirmininkė pakvietė aktyviai dalyvauti birželio 13 dieną 20 valandą vyksiančioje Juodojo birželio atminimo akcijoje, kurią organizuoja LPKTS, bendradarbiauja LGGRTC ir „Misija Sibiras“.

Kitą valdybos posėdį numatoma surengti liepos 23 dieną.

Tarybos posėdyje

Posėdžio pradžioje LPKTS 1-ojo laipsnio žymeniu „Už nuopelnus Lietuvai“ buvo apdovanota aktorė Birutė Mar (Marcinkevičiūtė) už spektaklį „Ledo vaikai“, tremties istorinio atminimo puoselėjimą.

Svarbiausias tarybos posėdžio darbas buvo išrinkti naują LPKTS tarybos pirmininką. Iš valdybos pasiūlytų trijų kandidatų: Vincės Vaidevutės Margevičienės, Petro Musteikio ir Edvardo Strončiko taryba slapto balsavimu pirmininke išsirinko Vincę Vaidevutę Margevičienę.

LPKTS pirmininkas Gvidas Rutkauskas aptarė svarbiausius LPKTS 2016–2017 metų darbus, pasidžiaugė aktyvia filialų veikla, pakvietė garsinti Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos vardą ir visus paragino prenumeruoti „Tremtinį“.

Valdybos pirmininkė R. Duobaitė-Bumbulienė pateikė informaciją apie valdybos darbą. Ji sakė, kad su architektu Jonu Lukše yra parengusi raštą su raginimu sutvarkyti apleistus paminklus, ir siūlė filialams suteikti žinių apie jų savivaldybėje esančius tokius paminklus, kad sąjunga galėtų išsiųsti parengtą raštą savivaldybėms ar seniūnijoms.

R. Duobaitė-Bumbulienė pasidžiaugė LPKTS renginiais – tiek vykstančiais LPKTS salėje, tiek V. V. Margevičienės rengiamais signatarų paminėjimais, tiek visoje Lietuvoje organizuojamais filialų. Ji kvietė aktyviai dalyvauti birželio 18 dieną Kėdainiuose vyksiančioje dainų ir poezijos šventėje „Leiskit į Tėvynę“.

Apie organizacinius sąskrydžio „Su Lietuva širdy“ darbus kalbėjo šios šventės režisierius scenarijaus autorius Vilius Kaminskas. Jis sakė, kad šiais metais sąskrydžio dalyvius džiugins skrabalininkas Raimondas Šilinskas ir dainininkas Edmundas Kučinskas.

LPKTS Garbės pirmininkas Povilas Jakučionis pristatė „LPKTS kūrėjų galerijos“ įkūrimo idėją. Jis paragino tokiu būdu pagerbti ne tik „Tremtinio“ klubo, vėliau – LPKTS, bet ir skyrių, filialų įkūrėjus, žmones, kurie būrė buvusius tremtinius ir politinius kalinius į mūsų organizaciją. Reikia to žmogaus nuotraukos ir trumpo apie pusės puslapio aprašymo.

Diskusijose dalyvavo Aldona Kalesnikienė iš Ukmergės, Algimantas Šaronas iš Vilkaviškio, Arūnas Barbšys iš Klaipėdos ir Vilhelm Haase iš Šakių.

„Tremtinio“ inf.

Tarybos pirmininkės padėka

Šį savaitgalį Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos bendruomenė išreiškė man palaikymą ir išrinko LPKTS tarybos pirmininke.

Esu jums labai dėkinga už pasitikėjimą, mieli bendražygiai, likimo broliai ir sesės.

Nuo pirmųjų LPKTS įsikūrimo dienų esame kartu ir, kol jėgos leis, noriu dirbti vedina mūsų puoselėjamų vertybių. Su jūsų pagalba sieksiu įgyvendinti mūsų bendruomenės keliamus tikslus, aktyviai vykdysiu tarybos pirmininkės pareigas, stiprinsiu bendradarbiavimą su jaunimo organizacijomis, Lietuvos universitetais, Europos Parlamento nariais, mums palankiomis žiniasklaidos priemonėmis, kitomis organizacijomis. Tęsiu renginių ciklą, supažindinantį su istorinių asmenybių, nulėmusių Lietuvos likimą, biografijomis. Vykdysiu kitus mano tarybos pirmininko rinkiminėje programoje įvardintus siekius.

Nuoširdžiai –

Vincė Vaidevutė Margevičienė

Tiesos sakymo terapija

1988 metų birželio 3 dieną susikūrė Lietuvos persitvarkymo sąjūdis. Laisvės ilgesys įgavo balsą. Pakako pradėti viešai kalbėti apie laisvę, tautos istoriją, praeities kančias, ir pusę amžiaus kankinę melo imperijos gniaužtai ėmė laisvėti. Tiesos sakymas apie patirtas žaizdas, apie tai, kaip iš tiesų jaučiamės čia ir dabar, kokia bjaurastis iš tiesų slypi už sovietinių kaukių, tapo veiksmingiausia priemone išgyti. Dar neseniai išblaškyti ir tik patikimų bičiulių būryje nepabijoję nedrąsiai kalbėti apie laisvę žmonės buvo iš baimės stingulio.

Nedera nei nuvertinti, nei pervertinti Sąjūdžio reikšmės. Jis tikrai nebūtų buvęs įmanomas, jei ne tos laisvės sėklos, kurias pasėjo pokario Lietuvos partizanų kraujas, jei ne disidentiniai judėjimai, Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikos žygdarbis. Kita vertus, iki tol už laisvę grūmėsi saujelė drąsuolių, o Sąjūdis tapo trimito garsu, pažadinsiu net apsnūdusiuosius ir prisitaikiusiuosius prie gyvenimo okupacijoje.

Sąjūdžio ištakose ir jo veikloje būta ir prisiplakusių, ir KGB pasiūstų, ir tuščiagarbių asmenų. Tačiau svarbiau-

sia, jog patys Sąjūdžio pradininkai ir aktyvistai laisvėjo kartu su tauta. Keitėsi, brandesnės darėsi kalbos, drąsesni veiksmai. Tarsi kartojosi evangelijose aprašytas stebuklas, kai po Jėzaus nukryžiuojimo sugniuždyti ir išblaškyti apaštalai tapo bebaimiais kovotojais, pasiryžusiais kiekvienai aukai.

Žinoma, galima sakyti, kad ne visiems pakako drąsos. Būta ir vidinio kiršinimo, ir sąmoningų provokacijų. Žvelgiant iš dabarties perspektyvos, naivus atrodo ir anuometinis įsitikinimas, kad visa tauta pabudo iš okupacijos snaudulio. Išties aktyviai veikė tik nedidelė tautos dalis, o dauguma tiesiog laukė, kur papūs permainingi vėjai, nes buvo įpratę prisitaikyti prie visko.

Vis dėlto Atgimimas buvo tikras, pokyčiai nepaprastai dideli, ir neįtikėtina greit atkeliavome į Kovo 11-ąją. Gal net kiek per greitai, nes, regis, netrukom pamiršti laisvės kainą, pamiršti tai, kad už vertybes reikia kovoti, kad tiesos sakymas brangesnis už skalesnį duonos kąsnį. Itin greitai vienybę pakeitė įvairūs susiskaldymai, susipriešinimai, suiveržė naujos vergystės pančiais, ir

neretai net esame tuo patenkinti.

Taip anuomet, Atgimimo euforijos laikais, viskas atrodė aiškiau. Okupacijos gniaužtai buvo regimi, laisvės kova labai konkreti, savos valstybės atkūrimo siekis sutelkė net labai skirtingus žmones. Tačiau nemeluokime sau, jog anuomet būta lengviau nei dabar. Baimė į žmonių širdis ir protus diegta represijomis, sankcijomis, nuolatinio vertybių niekinimu ir gundymu patogia susitaikėliškai gyventi. Tam, kad išsitiestume, prireikė labai daug drąsos.

Dar daugiau drąsos ir pasiaukojimo reikėjo pokario partizanams, kurie už laisvę ir garbę ryžosi paaukoti net savo gyvybę. Jie kovojo beviltišką mūšį ir jį laimėjo. Ne, jie neįveikė okupantų, tačiau pasiekė svarbesnę pergalę – išsaugojo žmogiškąjį orumą ir paliko kovos už laisvę patirtį tautos atmintyje.

Tad kodėl mums atrodo, kad laisvę galima išsaugoti be pastangų? Paprasčiausiai vartojant gaunamas vertybes ir dejuojant, kad jų maža, skundžiantis valdžia, kaimynais, bendradarbiais, vis labiau priprantama prie naujų vergijos pa-

vidalų. Atgimimo metais žadėjome savo gyvenimus padėti ant Lietuvos laisvės aukuro. Dabar kartais atrodo, kad esame pasirengę šį aukurą parduoti aukcione – už pigesnes dujas, už daugiau realybės šou televizoriuje, už duoną ir žaidimus.

Rašau šiuos žodžius, nes skaudu ir pikta. Taip pat ir dėl savęs, o ne dėl to, kad patinka moralizuoti ar teisti. Kai šiandien klausama, kaip geriausia įamžinti Sąjūdžio atminimą, nedvejodamas galiu atsakyti: sugražinant Sąjūdžio idealus į savo gyvenimo tirštumą. Nemeluokime sau, jog esame tik maži žmogeliai ir nieko negalime pakeisti. Mūsų menkumas ar didybė daugiausia priklauso nuo to, kokius idealus pasirenkame, koku pagrindu vadovaudamiesi kuriame savo gyvenimą. Jo kryptis, o ne mūsų įgimti ar įgyti talentai yra pagrindinis mūsų vertės matas.

Jei nežinome, nuo ko pradėti, pradėkime nuo gydymo, kurį jau išbandė Sąjūdis – viešai sakyti tiesą. Šis būdas veiksmingas visais laikais, o nūdienei visuomenei jo reikia tikrai ne mažiau kaip prieš keliasdešimt metų.

Andrius NAVICKAS

Kada bus išstempti į dienos šviesą visi korumpuoti politikai?

Nespėjo tautiečiai susitaikyti su mintimi, kad Eligijus Masiulis virto politiniu lavonu, o Specialiųjų tyrimų tarnybos pareigūnai už rankos jau nučiuopo Darbo partijos pirmininko pavaduotoją Vytautą Gapšį, kuriam irgi inkriminuojami kaltinimai, įeinantys į tiriamą kyšininkavimo, prekybos poveikiu ir papirkimo bylą. Tiesos dėlei reikia pripažinti, kad pastarojo politikos sulaikymas nesukėlė jokio ažiotažo ar nuostabos – juk nieko kito iš „juodosios buhalterijos“ veikėjo ir nevertėjo tikėtis. Jeigu žmonės ir kalbėjo apie šį įvykį, tai tik tiek, kad „visi jie vienodi“ ir kad Gapšio gauto kyšio suma nepalyginamai mažesnė. Tai, kad Gapšys, priešingai nei E. Masiulis, neatsisakė seimūno mandato, liaudis nepastebėjo.

Šiandien niekas (be abejo, išskyrus specialiąsias tarnybas) nežino, ar jau susemti visi „politiniai veikėjai“, kurių politinė veikla tebuvo „perku-parsiduodu“, ar dar laukti tęsinio, kaip laukiama populiarus serijai naujos serijos. Politologai, apklausę agentūrų vadovai, aptarinėdami dabartinę politinę situaciją, pastebi, kad daug kas priklauso nuo partijų atsiradimo pagrindų – ar jos yra sukurtos vienijantis ideologiniams bendraminčiams, ar

tiesiog atsirado kokio nors asmens, siekiančio savo interesų, iniciatyva. Be abejo, pastarojo tipo partijos labiau linkusios į korupciją ir aferas, ką, beje, ne kartą patyrėme (pvz., „juodosios buhalterijos“ byla).

Apmaudu, tačiau visi tokie skandalai labiausiai kerta per žmonių pasitikėjimą valdžia. Kita vertus, tai, kad specialiosios tarnybos be jokių skrupulų „supakuoja“ korumpuotus politikus, nepaisydamos jų užimamos padėties, kaip tik įrodo valdžios stiprumą – juk kažkas valstybėje rūpinasi įstatymais, tiesa? Be to, negalima visų partijų ir politikų statyti vienon greton, nepaisant to, kad „šaukštas deguto sugadina statinę medaus“. Ypač jautriai į korupciją reaguoja jaunoji politikų karta, kurios idealistinis požiūris į valstybę ir jos ateitį suteikia daug pagrįstų vilčių. Štai kaip į paskutinį skandalą (kai STT sučiupo kyšininkaujantį V. Gapšį) reaguavo Tėvynės sąjungos–Lietuvos krikščionių demokratų partijos pirmininkas Gabrielius Landsbergis, savo „Facebook“ paskyroje netramydamas emocijų: „Kyšininkai užkniso juodai. Taip, jūs, kreipiuosi į jus visus, kurie kiaulės akimis manėte (o gal dar vis manote), kad čia tik nedidelis kyšelis. Nes juk „vi-

si taip daro“. Jūs griauinate valstybę, ėdate jos pamatus. Jūs esate supuvę ir jūsų supuvimas nuodija kitus. Deja, korupcijai nėra naujosios ar senosios kartos. Jei ėmėte nešvarius pinigus, jūs nesate jokia naujoji karta. Jūs – tokia pati savanaudiška nomenklatūra, kuriai tikslas – savo ir bendrininkų gervė – pateisina visas priemones. Žinau viena – kai vakare viskas nurimsta, tyloje jūs girdite pabaigos žingsnius. Jūsų pabaigos.“

Nuošalyje nelieka ir žiniasklaidos darbininkai žurnalistai. Audrius Bačiulis atkreipia dėmesį, kad neteisinga teigti, jog Lietuvoje politinis elitas labiausiai korumpuotas, nes kitose Europos šalyse dar ne tokio masto kyšininkavimo ir neskaidrių pinigų skandalų esama, tik mes apie juos mažai tegirdėję. Be to, ir mūsų visuomenės nepakantumas korupcijai nepalyginamai didesnis, nei manome. Bet A. Bačiulis dėmesį atkreipia į dar svarbesnį dalyką: „Tačiau kažkodėl visi komentuojantys (skandalą, – red. past.) pamiršta kitą išryškėjusį skandalinę faktą – žiniasklaidos korupciją. Dviejų didžiausių žiniasklaidos holdingų – „Lietuvos ryto“ ir „MG Baltic Media“ vadovai arba jau teisiami už prekybą po-

veikiu, arba juo kaltinami ir sėdi areštinėje. Šitai yra daug didesnis smūgis pilietinei visuomenei, nei vieno ar kito politikos, tegu ir žiniasklaidai labai simpatiško, sugavimas su pinigų prikimšta „Stumbro“ dėžute.“

Negali nesutikti: korupcija žiniasklaidoje – dar didesnė problema, nei korumpuoti politikai, nes slepanti nuovisumenės tiesą žiniasklaida – kaip gydytojas, sąmoningai nuodijantis pacientą. Bet... ar tai naujiena mūsų šalies gyvenime? Negi pamiršom, kuo užsiėmė „žiniasklaida“, kai pylė purvus ant Vytauto Landsbergio, tyčiojosi iš Algirdo Patacko ir t. t.? Arba kai atakavo Andriaus Kubiliaus vyriausybę ir jos sprendimus? Ne, tai nebuvo konstruktyvi kritika (kas būtų sveikintina), tai buvo aklas puolimas, stengiantis prieš Vyriausybę nuteikti piliečius. Visa tai buvo. Ir netgi Valstybės saugumo departamento ataskaitose buvo užsiminta apie kai kurių „žurnalistų“ tendencingą veiklą.

Taigi, jeigu bus pakirstas pasitikėjimas ir žiniasklaida, Lietuva bus pralaimėjusi. O tai, kad sulaikomi kyšius imantys politikai, mūsų valstybę tik priartina prie laimėjimų.

Gintaras MARKEVIČIUS

Šioje šalyje nėra vietos šešėliui

Trečiadienį, gegužės 25 dieną, Vilniuje Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė susitiko su skaidraus verslo iniciatyvos „Baltoji banga“ nariais ir paskelbė akcijos „Šioje šalyje nėra vietos šešėliui“ pradžia. Akcijos tikslas – atkreipti visuomenės dėmesį į šešėlinės ekonomikos mastą ir žalą valstybei bei kiekvienam gyventojui.

Pasak Prezidentės, politinė atmosfera rodo, kad skaidrumas – vis dar didelis iššūkis mūsų valstybei. Protekcionizmas, glaudūs politikų ir verslo ryšiai, neskaidri parama politinėms partijoms, korupcija viešuosiuose pirkimuose ir toliau išlieka didelės ydos,

stabdančios spartesnę valstybės pažangą. „Už šešėlinės ekonomikos slepiasi korupcija ir žmonių apiplėšinėjimas. Tai reiškia, kad šalis vystosi lėčiau, gyventojai uždirba mažiau ir valstybė gali suteikti mažiau paslaugų savo piliečiams. Kova su korupcija, šešėlio mažinimas yra ir verslo atsakomybė. Lietuva jau pribrendo skaidriam ir atsakingam verslui“, – sakė Prezidentė.

Prezidentės teigimu, būtina skatinti visuomenės nepakantumą korupcijai – kovoti su šešėliu ne tik kontrole ir baudomis, bet ir per gyventojų ir verslo bendruomenės švietimą, prisidėti prie skaidrumo

kultūros šalyje formavimo.

Lietuva yra padariusi svarbių žingsnių, siekiant mažinti šešėlinę ekonomiką – imtasi veiksmingų priemonių mažinant nelegalių pajamų mastą, pradėtos taikyti atgrasančios priemonės algos „vokeliuose“ mokėtojams, didelis dėmesys skiriamas pinigų „plovimo“ prevencijai. Artimiausiu metu rengiamasi diegti išmaniąją mokesčių administravimo sistemą – tai užtikrins skaidresnę įmonių buhalterinę apskaitą.

Prieš devynerius metus įkurta iniciatyva „Baltoji banga“ vienija 57 įmones, kurios įsipareigoja skaidriai dalyvauti viešuosiuose pirkimuose, laikytis įstatymų,

skaidriai ir sąžiningai mokėti mokesčius valstybei ir algas darbuotojams. Prezidentė visuomet palaiko ir skatina sąžiningą, skaidrų ir socialiai atsakingą verslą, skaidrią konkurenciją.

Iniciatyvos „Baltoji banga“ nariai taip pat prisijungė prie Prezidentės inicijuotos socialinės nacionalinės kampanijos „Už saugią Lietuvą“, kurios tikslas spręsti skaudžiausias socialines problemas – skatinti vaikų globą šeimose ir įvaikinimą, mažinti smurtą ir patyčias, mažinti priklausomybes, savivadybių mastą ir užtikrinti efektyvią prevenciją.

Prezidentės spaudos tarnyba

Lietuvoje vyks NATO pajėgų persidislokavimo pratybos

Gegužės 27 dieną NATO sąjungininkų JAV Sausumos pajėgų Europoje 2-asis kavalerijos pulkas ir Vokietijos žvalgybos kuopa iš 12-osios mechanizuotosios brigados pradėjo taktines persidislokavimo pratybas „Dragoon Ride II“ (liet. „Dragūnų Žygis II“). Šios pratybos susijusios su gegužės 27–birželio 23 dienomis Baltijos šalyse vyksiančiomis kasmetinėmis JAV Sausumos pajėgų Europoje pratybomis „Saber Strike 2016“, kuriomis siekiama gerinti NATO šalių karinių pajėgų suderinamumą ir sąveiką.

Persidislokavimo pratybose „Dragoon Ride II“ bus pademonstruotas sąjungininkų karių atvykimas į tris Baltijos šalis ir pajėgumas greitai persidiskuoti pajėgas, susidedančias iš tūkstančių karių ir 400 vienetų kovinės karinės technikos, tarp kurių – kovos mašinos „Stryker“, haubicos, kovinės paramos mašinos. JAV kariai išvyks iš savo nuolatinių dislokacijos vietos „Rose Bar-

racks“ Vokietijoje ir judės per Lietuvą.

Atvykstantys padaliniai su karine technika judės viešais keliais, kirs šešias valstybes – Vokietiją, Čekiją, Lenkiją, Lietuvą, Latviją ir Estiją – ir nuvažiuos 2,4 tūkstančio kilometrų. Tokiu būdu bus įvertintos ne tik konvojų galimybės greitai perkelti pulko dydžio pajėgas, bet ir pademonstruotas JAV įsipareigojimas kolektyviai ginti NATO Aljanso valstybių piliečius.

Pasak pratybų organizatorių, Lietuvos žmonės „Dragūnų žygį II“ matys birželio 5 ir 12 dienomis. Vykdamas per Lietuvą JAV 2-asis kavalerijos pulkas planuoja sustoti penkiuose Lietuvos miestuose – Vilkaviškyje ir Panevėžyje birželio 5 dieną ir Kupiškėje, Kėdainiuose bei Biržuose birželio 12 dieną. Tokių sustojimų metu JAV ir Lietuvos kariai, NATO pajėgų integravimo vienetų Lietuvoje kariai bendraus su vietos žmonėmis, demonstruos jiems techniką ir ginkluotę.

Sąjungininkų pajėgų persidislokavimo pratybose „Dragoon Ride II“ dalyvaus ir nuo praėjusių metų rugsėjo Vilniuje veikti pradėjęs NATO pajėgų integravimo vienetą Lietuvoje. Šis vienetą treniruosis NATO pajėgų atvykimo į Lietuvą koordinavimą ir sąveiką su Lietuvos kariuomenės vienetais, taip siekiant užtikrinti sklandų NATO sąjungininkų karių judėjimą per Lietuvos teritoriją.

Pratybose „Dragūnų žygis II“ NFIU persidislokuojamiems sąjungininkų kariams teiks paramą, kokia būtų teikiama krizės atveju į Lietuvą atvykstantiems NATO ypač greito reagavimo pajėgoms, kurios būtų pirmasis NATO atsakas reaguojant į susidariusią situaciją. Šios pratybos sudarys NFIU tinkamas sąlygas treniruoti ir patikrinti šio vieneto procedūras, primant į Lietuvą atvykstantį NATO pajėgų pastiprinimą.

Iššūkiai persidislokuojant pulko dydžio pajėgas yra panašūs, kaip ir krizės atveju

būtų atvykstant NATO ypač greito reagavimo pajėgoms, todėl per JAV karių persidislokavimo pratybas „Dragūnų žygis II“ bus vertinami ir sertifikuojami NATO pajėgų integravimo vieneto Lietuvoje operaciniai pajėgumai.

Vieneto veiklą vertins NATO Šiaurės rytų korpuso vadovietė Lenkijoje ir Lietuvos kariuomenės atstovai.

NATO pajėgų integravimo vienetą – tai nedidelis pajėgų vadovavimo ir valdymo štabas, kurio svarbiausia užduotis – prireikus, užtikrinti NATO ypač greito reagavimo pajėgų ir papildomų greitojo reagavimo elementų dislokavimą regione.

Šis karinis štabas yra atsakingas už potencialaus sąjungininkų pastiprinimo planavimą, sąjungininkų pajėgų pratybas ir joms reikalingos paramos teikimą, taip pat už ryšių tarp nacionalinių ir daugianacionalinių NATO pajėgų palaikymą.

KAM informacija

Kunigo Prano Šliumpos skausmo kelias

Kunigas Pranas Šliumpa. Taljanai, 1955 metai

Žmogui savo gyvenimo bėgyje lem-ta patirti daug įvairių išbandymų, sutikti daug gerų ir blogų žmonių. Vienus prisimeni su kartėliu, o kitų negali pamiršti visą gyvenimą. Šiais metais mes, Irkutsko srities Usolės rajono Taljano gyvenvietės tremtiniai, minėsime gerbiamo ir mylimo kunigo Prano Šliumpos šimtąsias gimimo metines. Jo gerumas, laiku ištartas nuoširdus atjautos žodis neleido kunigo pamiršti daugelį metų.

Lietuvoje visos blogybės prasidėjo 1940 metais, kai Lietuvą okupavo sovietai. Dalis žmonių patraukė į Vakarų, kita dalis stojo ginti Lietuvos. Kunigas P. Šliumpa už antisovietinę veiklą buvo nuteistas 10 metų kalėti lageriuose ir 5 metams tremties. Kalėjo Intos, o vėliau ir Karagandos lageriuose. Čia, šiame begaliniame šaltyje, dirbo prie geležinkelio tiesimo darbų, o vėliau ir anglies kasyklose.

Iš kunigo pasakojimų apie išgyventus metus lageryje tapo aišku, kad šiame pragare žmogus nebuvo laikomas žmogumi, o šiaip sau bedvase būtybe, iš kurios galima tyčiotis, meluoti, mušti, marinti badu. Kalinių prižiūrėtojai buvo sužvėrėję žmonės. Jie jausdavo malonumą kalinių apspjovę, iškeikę pačiais bjauriausiais žodžiais, perplėšę ir taip jau menkus kalinio drabužius, kad pastarajam būtų dar šalčiau. Stumdamo taip, kad parkristum ir krisdamas susižeistum. Patyčių daugybė ir viena už kitą žiauresnės. Pavyzdžiui, alkanas kalinys ateina pasiimti jam skirto maisto daivinio, o dalintojas lėkštę su sriuba iš dvokiančios žuvies ant kreivos lentos stengdavosi padėti taip, kad lėkštė apvirštų ir sriuba išsilietų. Antros lėkštės neduodavo. Tekdavo alkanam grįžti prie darbo. Taip išvarginti šalčio, bado, dvasinio pažeminimo kaliniai mirdavo ir pasilikdavo amžinai svetimajame amžino įšalo žemėje.

Tarp žmonių pasklidęs posakis „Už Uralo svieta galas“ – šventa teisybė. Persiritus Uralo kalnus atsiveria didžiuliai kalnų masyvai, miškai, upės, pelkės. Šiose platybėse buvo apgyvendinami tremtiniai iš įvairių šalių, ir iš Lietuvos. Vakarų Sibiro užkampyje tarp miškų, kalnų, papėdėmis driekėsi Taljano gyvenvietė su srauniomis upėmis, kurios nešė ledinį vandenį iš snieguotų Sajano kalnų viršūnių. Šiame kai-

melyje gyveno daug lietuvių, ištremtų 1948 metais. Žmonės buvo labai suvargę, praradę viltį kada nors grįžti į Lietuvą. Čia gyveno ir kunigo Šliumpos brolis Antanas Šliumpa. Todėl ir atvyko kunigas atlikti jam paskirtų tremties metų pas savo brolių.

Taip mes, Taljano tremtiniai, susitikome su gerbiamu kunigu. Siek tiek pailsėjęs jis aplankė kiekvieną tremtinių šeimą, susipažino, subūrė chorą, išmokė giesmių, pritaikytų įvairioms šventėms. Pas kuriuos buvo didesnės patalpos, papuošėme altorių ir pradėjo kunigasekmadieniais aukoti šv. Mišias. Taip po truputį darbų vis daugėjo, reikėjo krikštyti mažus vaikus, duoti Santuokos Sakramentą, mokyti vaikus Pirmos Komunijos, laidoti mirusiuosius. Kunigas nuoširdžiai, gražiai bendravo su jauniu, išmokė naujų lietuviškų dainų. Dažnai po pamaldų visas choras eidavo į kalnus ir kur nors aukštoje kalno viršūnėje traukdavo dainą iš visos širdies. Atrodydavo, kad kalnų aidas nuneš tą ilgesio melodiją į Lietuvą.

Kunigas, kaip ir visi darbininkai, dirbo lėptjūvėje po 8 valandas per dieną. Grįžęs iš darbo, su geriausia nuotaika kviesdavo choristus pasimokyti giesmių ar šiaip pasikalbėti.

Šalia mūsų kaimelio, maždaug už 28 kilometrų, buvo ir kitos gyvenvietės. Tai Odenskas, Širkopadė. Neretai kunigas po darbo penktadieniais pėsčiomis išėdavo į tas gyvenvietes. Atlikęs reikalingus patarnavimus, sekmadienį, apie vidurnaktį, grįždavo namo, nes pirmadienį 8 valandą jau reikėjo būti darbe.

Atbuves paskirtą tremties laiką 1958 metais kunigas grįžo į Lietuvą. Atgavęs jėgas pradėjo dirbti įvairiose parapijose Alytuje, Prienuose, Višakio Rūdoje. Už gražius patriotinius pamokslus buvo persekiojamas KGB darbuotojų. 1976 metų gruodžio 10 dieną, išvargintas gyvenimo ir sunkios ligos, mūsų visų mylimas kunigas mirė. Palaidotas savo gimtosios parapijos Kau-no miesto Panemunės kapinėse.

2016 metų birželio 11 dieną buvę Taljano tremtiniai renkamės Garliavos bažnyčioje nulenkti galvas ir iš visos širdies padėkoti gerbiamam kunigui už suteiktą paguodą, pasakytą nuoširdų žodį mūsų tremties varguose.

Taljano tremtiniai

Sveikiname

95-ojo jubiliejaus proga sveikiname Lietuvos Laisvės kovotoją **Kazimierą BALŠAITĮ**. Linkime stiprios sveikatos ir Dievo palaimos.
LPKTS Jurbarko filialas

Tėvą ir sūnų Švėgždas prisimenant

Žmogaus nueitą kelią įprasmina jo nuveikti darbai. Lietuvos nepriklausomų rašytojų sąjungos narės, LPKTS Pakruojo filialo pirmininkės Zitos Buržaitės-Vėžienės išleisti knygų kraitis pasipildė jau 20-ąja jos knyga „Jono Švėgždos gyvenimas po saule“. Nors gyvenimo keliai su mokytoju Jonu Švėgžda jos nebuvo tiesiogiai suvedę, tačiau kiekvienam iš jų teko sunki tremtinio dalia, o J. Švėgždai – dar ir kalėti aštuonerius metus lageryje. Pristatydama savo knygą Rozalimo (Pakruojo raj.) kultūros namuose susirinkusiems klausytojams, Z. Buržaitė-Vėžienė teigė, kad tai, jog jie abu buvo panašaus, skaudaus likimo, ir paskatino ją parengti knygą apie šią neeilinę asmenybę – rezistentą, politinį kalinį, tremtinį, karininką, dailininką, mokytoją, literatą, saviveiklininką, sodininką Joną Švėgždą, kuris, sugrįžęs iš tremties, 15 savo pačių brandžiausių ir kūrybiškiausių metų atidavė Rozalimo vidurinei mokyklai. Šioje solidžioje

knygoje ir paties Jono Švėgždos, jo dukters Laimos Bogužienės, mokytojų kolegų atsiminimai, ir žurnalistų publikacijos spaudoje, ir literatūrinis jo palikimas – pasakos, eilėraščiai ir dailės kūriniai. Visa tai knygos sudarytojos Zitos Buržaitės-Vėžienės kruopščiai atrinkta, parengta leidybai bei palydėta jos žodžiu.

Rozalimiečiai įdėmiai klausėsi ir kitos į renginį atvykusios viešnios – Pakruojo rajono savivaldybės J. Paukštelio viešosios bibliotekos vyresniosios bibliotekininkės – Genės Juodytės, kuri prisiminė 1992 m. įvykusį savo susitikimą su mokytoju Jonu Švėgžda ir jo žmona Paulina bei apžvelgė jų sūnaus dailininko tapytojo ir grafiko Algimanto Švėgždos gyvenimo faktus.

Šviesuolis, apdovanotas ne vienu talentu, mokytojas Jonas Švėgžda gyvas jį pažinojusių atmintyje. Prisiminimais apie jį pasidalijo ir kiti renginio dalyviai.

Sandra STANEVIČIENĖ

Lekėčių kraštas – pilietinė šventovė

(atkelta iš 1 psl.)

Dvi dešimtys drąsiausių, vadovaujami V. Aleknavičiaus, žiūrėdami į žemėlapi patraukė penkis kilometrus Rūdšilio šilais. Sustojo prie partizanų bunkerio, kuriame vyko partizanų pasitarimai. Už gero puskilometro dar vienas – partizanų Algimanto Matuso-Našlaitėlio ir Aleksandro Povilaičio-Riešuto bunkeris. Čia lekėtiškė Danutė Matusaitė prisiminė, kad jos pusbrolis, partizanas A. Matusa, pasiėmęs iš namų rožančių ir mamos, kuri jau buvo mirusi, nuotrauką, išėjo niekam nieko nesakęs, todėl ir pasivadino Našlaitėliu. O jau vėliau jo kūną, pakastą po vyšnia, rado artimieji Lekėčių miestelyje už šventoriaus tvoros.

V. Aleknavičius atveda prie kryžiaus, skirto partizanų rėmėjai, jo mami – Antaninai Naujokaitei-Aleknavičienei, kuri pasak jo, Laisvės kovotojams nuolat kepdavo duoną. Paskutinė šio maršruto stotelė – J. Būtėno ažuolas, kurį 1951 metais pasodino Aleknavičių šeima. Jį pavadino J. Būtėno vardu, kadangi ažuolo pasodinimo data sutapo su jo nusileidimo Kazlų Rūdos giriose data.

V. Aleknavičiaus dėka kiekvienas bunkeris paženklintas Vyčio kryžiumi. Šio žygio dalyviai pripažino, kad šis maršrutas turėtų atsirasti rajono lankomų vietų sąrašė.

Valkų kalvose

Daugiausiai žmonių praėjusių šeštadienį rinkosi ant Valkų kalvos. Jaunieji šauliai, savanoriai, tremtiniai traukė

pėsčiomis pagerbti prieš 71-erius metus čia žuvusių Lietuvos partizanų ir karių. Šv. Mišių, kurias aukėjo Lukšių parapijos klebonas Vytautas Juozas Insoda, maldos buvo skirtos Laisvės kovotojams, šilais aidėjo Lietuvos šaulių sąjungos vyrų vokalinio ansamblio „Trimitas“ dainos.

„Mums didelė garbė stovėti šioje garbingoje vietoje, kur partizanai mums iškovojo laisvę, ir aš matau, kad kiekvienais metais ant šios kalvos vis daugiau susirenka jaunimo. Mes pateisinsim čia kovojusių svajones, kad Lietuvos laisvė bus, mes pasižadam ją saugoti!“ – kalbėjo Lietuvos šaulių sąjungos Suvalkijos šaulių IV rinktinės vadas Raimondas Mertinkaitis. Dalijosi prisiminimais partizano dukra, paminklo, skirto žuvusiems kovotojams, autorius, buvo pasvarstymų, kaip šią kalvą reikėtų sutvarkyti.

Diena artėjo į pabaigą, minėjimo dalyviai rinkosi į „Poškynės“ sodybą, kur buvo vaišinami kareiviška koše, vyko Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnų (kinologų) pasirodymas ir grupės „Skylė“ koncertas.

LPKTS valdybos pirmininkė Rasa Duobaitė-Bumbulienė, nuoširdžiai dėkodama už puikiai prižiūrimas Laisvės kovų įamžinimo vietas ir gražius renginius, padėkos raštus ir dovanas įteikė Šakių rajono merui Juozui Bertašui ir tarybos narei, TS-LKD Šakių skyriaus PKTF pirmininkei Irenai Haasei.

Lina POŠKEVIČIŪTĖ,
Šakių rajono laikraštis „Draugas“

1941-ųjų birželio 14-osios trėmimą prisimenant

Prabėgo lygiai trys ketvirčiai amžiaus, kai okupantai pradėjo tremti žmones į Sibirą. 1941 metų birželio 14-ąją trečią valandą nakties vienu metu visose trijose Baltijos valstybėse – Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje – Maskvos nurodymu, prasidėjo gyventojų trėmimai. Perpildyti ešelonai vienas po kito riedėjo į Rytus, išveždami tūkstančius įvairių tautybių žmonių, daugiausia lietuvių, iš kurių daliai nebuvo lemta sugrižti. Daugiau kaip 70 procentų tremtinių sudarė moterys ir vaikai. Iš viso iš Lietuvos deportuoti 18 500 žmonių, kurių didžioji dalis iškeliavo į tremtį, kiti – į GULAGo lagerius. Dauguma jų – to meto politikai, visuomenės veikėjai, valdininkai, inteligentai, menininkai, tarp ištremtųjų buvo ir antrasis Lietuvos Respublikos prezidentas Aleksandras Stulginskis.

Juozapaičių gyvenimo vingiuose

Okupacija skaudžiai palietė Linkuvos miestelio gyventojus. Pirmasis progimnazijos ir gimnazijos direktorius, o vėliau inspektorius Ignas Brazdžiūnas mirė 1942 metų liepos 5 dieną Rešotų lageryje, Krasnojarsko krašte. Palaidavimo vieta nežinoma. Linkuvos kapinėse yra tik kenotafas (simbolinis kapas). 1941 metais mokytoja Filomena Adiklytė-Brazdžiūnienė su trimis vaikais buvo išvežta į Sibirą...

Pavyzdingų ūkininkų Elenos (Tribulaitės) ir Edvardo Juozapaičių gyvenimas bėgo Linkuvos valsčiuje, Kundročių ir Telišionių kaimuose. Išliko daug prieškarinių šeimos nuotraukų, kuriose užfiksuota jų jaunystė, vedybinio gyvenimo pradžia. Augino keturis vaikus: tris dukras ir sūnų. Nesunku suprasti, kad gyvenimas buvo laimingas: tėvai kūrė planus vaikams išmoksinti, pavyzdinčiai tvarkė ūkį.

Elenos ir Edvardo Juozapaičių septynių asmenų šeima buvo išvežta iš Linkuvos valsčiaus, Telišionių kaimo (dabar – Pakruojos rajonas). Irena Juozapaitytė (vėliau – Bakūnienė), tada keturiolikametė, mokėsi Linkuvos gimnazijoje. Eduardas buvo keturiolikos, Birutei – devyneri, Danutei – septyneri, Marytei – keturi metukai.

Irenos atsiminimuose skaudi jos ir artimųjų istorija... Tai saktė apie lietuvišką šeimą, su gražiais papročiais, begalinio lietuviškumu ir tradicijomis.

1941-ųjų birželio 14-oji

„Trėmimo dieną buvau gimnazistė. Po prancūzų kalbos egzamino Linkuvos gimnazijoje parėjau į Liumienės namus, kur gyvenau. Pavalgiau šeiminių pagamintus pietus. Atėjo draugė ir sako: „Eikim į kaimą, gal ir mūsų šeima veža?“ Buvome jau nuėję iki kapinių, bet apsigalvojau ir grįžau atgal. Parėjusi atsiguliuoti pailsėti. Sapnuoju sapną: rodos, mus kažkur veža, o aš verkiu. Atsisveikinimu su seneliu Kazimieru, sakau: „Seneli, neverk, aš grįšiu...“ Ir atsibundu.

Išeinu į kiemą, žiūriu, važiuoja sunkvežimiai, kažkas rodo į Liumienės namą. Iš mašinos išlipa žmogus, paduoda man tetytės rašytą raštelį. „Irenyte, nenusigąsk, mus išveža...“ Nežinau, ar pasiemiau savo daiktus, ar ne. Mane pasodino į kėbulą, kur su šautuvu stovėjo sargybinis, ir vežė kaip didžiausią nusikaltėlę. Juk trėmė už tai, kad esame lietuviai. Okupantų tikslas buvo išnaikinti pirmiausia mūsų inteligentų šeimas, o vėliau – ir kitus. Žodžiu, nušluoti nuo žemės paviršiaus Lietuvą...

Parvežė iš Linkuvos į Telišionius, o čia – atsisveikinimo klyksmai, ašaros, atrodo, pasaulio pabaiga. Pasiimti nieko neleido. Septynių žmonių šeima su maistu ir drabužiais – tik 100 kg. Kai susidėjom, atnešė svarstyklės ir viską pasvėrė. Vienas iš prižiūrėtojų patarė apsirengti kuo daugiau drabužių. Taip

ir padarėme: apsvilkome po kelias sukneles. Iš paklodžių pasiėmėme maišus, tačiau leido pasiimti tik lašinių paltį ir kepalą duonos. Ir viskas. O visa kita liko: du kubilai sūdytos mėsos, penki kibirai medaus, taukai, miltai... (Vėliau mamūnytė gailėjosi, kad nepasiėmė džiovintų baravykų, kurių liko didelis maišas).

Nuvežė į Stačiūnų stotį. O ten vežė ir vežė vis naujus žmones. Klyksmai, ašaros. Mus sulaipino į gyvulių vagoną, gultai, vagonų sienos dvokė mėšlu. Sulipome ant viršutinių gultų. Mažosios mano sesutės tuoj pat pradėjo prašyti valgyti. Tada Birutei buvo devyneri, Danutei – šešeri, Marytei – keturi metukai. Ką valgyti, jei nieko nėra? Prašo gerti pienelio, o kur jo gauti?.. Pažiūrėjau pro grotuotą langelį ir matau: atėjo keli tėvelio pažįstami, atnešė kas duonos kepalėlį, kas lašinių, net pinigų įdavė. Dar buvo atėję tėvelio draugai, kurie siūlėsi padėti jam išsigelbėti, bet jis atsisakė teikdamas, kad atsiduos Dievo valiai ir bus su savo šeima...

O žmones vis veža ir veža. Labai gerai prisimenu mūsų vagonė buvusią dvarininkę iš Lygumų dvaro Šulmiene su vaikais Vacuku ir Lionyte. Apsivilkusi aprintais kailinukais, sėdi kamputyje ant „sposka“ vadinamos statinaitės su taukais, du maži vaikučiai šalia jos tyli, o ji kalba ir kalba poteries. Iš daiktų tik vieną mažą pagalvėlę ir antklodę turi, daugiau nieko. Už ką tu, motinėle, nusikaltai? Sakė, ją įdavė jos sūnus Kazys, pripūstas komunizmo rojaus pažadų, aktyvus komjaunuolis, išdrįšęs pakelti ranką prieš savo motiną, brolių ir sesutę.

Ji klausė: „Kazeli, kodėl taip padarei?“ O jis atsakė: „Buožes reikia nušluoti nuo žemės paviršiaus!“ Motina tik sušnabždėjo: „Vaikeli, tegul tau Dievas atleidžia, nes tu nežinai, ką tu darai...“ (Tremtyje moteris ir jos dukterė mirė iš bado, tik sūnus Vacukas grįžo į Lietuvą, gyveno Kupiškėje.)

Stačiūnuose stovėjome kelias dienas, kol visus surinko. Po Vilniaus skirstymų pajudėjo ešelonai į Rytus. Minske supratome, kad prasidėjo karas, namų langai užklijuoti laikraščiais, suirutė. Jau galvojom, kad mūsų toliau neves, bet vežė ir vežė per dienas ir naktis, vis tolyn ir tolyn. Pro langelį stebim Sibiro gamtą: matosi miškai, kur ne kur trobelės. Mums labai keista buvo, kai stabtelėjus traukiniui, ateidavo išbadėję žmonės iš mūsų prašyti duonos, vaikai su nuplyšusiom „fufaikom“ ir kiaurais batais. Įdomu, kad karas ką tik prasidėjo, o jau Rusijos žmonės badauja. Prasilenkiam su traukiniais, važiuojančiais į vakarus, o ant tų vagonų užrašyta – „badaujančiai Lietuvai“. Tada prisiminiau, kad 1940-aisiais metais, užėmus mūsų kraštą rusams, buvo atvejų, kad rusai nežinojo, kas yra sviestas, stebėjosi, jog mūsų parduotuvėse gausu maisto produktų.

Galop privažiavome Tomską. Iš čia mus sodina į baržas, plaukiame Obe iki Kolpaševo. Tomis dienomis valgė kas ką turėjo. Buvo ir tokių, kurių duona papelijo, tad baržai dar nesustojus, ją išmetė į upę. Tai pamatę, ant kranto stovėję vietiniai žmonės puolė į vandenį ir gaudė duonos gabaliukus. Mačiau, kai vieną vaikinuką pagavo srovė. Iš pradžių dar mačiau jo galvą panyrant ir iškylant iš vandens, o vėliau dingo... Dėl supelijusios duonos kepalėlio žuvo žmogus.

Priplaukus Kolpaševą, mus persodino į kitą baržą. Plaukėme Čajaus upe. Tai nemaža Sibiro upė, nebe reikalo pavadinta arbatos vardu, nes vanduo joje labai rudas.

Priplaukėme Podgornoje kaimelį. Išlaipino visus su ryšuliais ant upės kranto, susėdome ant savo varganos mantos. Po kurio laiko atvažiavo vežimais „vergų pirkliai“, nes mašinų jie neturėjo. Kolūkių pirmininkai, kiti viršininkai apeina visus, apžiūri, klausinėja, kas ką moka. Renkasi darbo jėgą. Mūsų tėvelis ir mama nutarė į kolūkį neiti. Pasakė, kad tėvelis moka staliaus darbą, mama – siuvėją, o mes, vaikai, dar per jauni. Tėvai ir dar kelios moterys pasirinko darbą ar telėje, kiti užsirašė į kolūkį. Susodino į vežimą ir visą dieną vežė. Atvažiavę matom, ogi upės slėnyje kaimelis, apvalių rąstų gryčiutės sustatytos palei upę. Šulinių nėra. Ir žmonėms, ir gyvuliams vanduo semiamas iš Andarmos upės.

Svetimoje žemėje

Patalpino mus pas Dediuchinus. Šeimnininkai buvo neblogi. Miegojome ant grindų visi septyni, šeimnininkai lovoje. Pakūrendavo, buvo šilta. Kaimelio gyventojai atėjo pažiūrėti, ką čia atvežė. Pasirodė, jie taip pat buvo atvežti iš Ukrainos, kitų vietų, kaip ir mes. Gal todėl jie sutiko draugiškai, sakdami, kad mums pasisekė, o juos atvežė į tuščią taurę ir liepė kirst medžius, statyti trobesius ir gyventi. Tada išmirė iš bado ir ligų pusė atvežtų žmonių.

Tik atvažiavus prasidėjo ligos. Mūsų mažoji Marytė suviduriavo, galbūt dizenterija. Ją paguldė į Visokij Jaro ligoninę, už 15 kilometrų. Vaistų jokių. Mūsų geroji mamytė matė, kad 4 metų mergytė neišgyvens, tai slapta nuo gydytojų ją pasiėmė ir sergančią 15 kilometrų parsinešė namo. Tik mamytės pasiukojimas ir nuojauta išgelbėjose sutę. Pradėjo girdyti žolelėmis, mergaitė pamažu sveiko. O tie tėvai, kurie vaikus paliko ligoninėje, gyvų neparsivežė.

Birutei labai trūko oro, praėjo nemažai laiko, kol organizmas prisitaikė prie staiga pasikeitusių klimatinė sąlygų. Jai buvo tik 8 metukai.

Kad ir buvo labai sunku, bet tėveliai mus visus leido mokytis į rusišką mo-

kyklą. Kalbos nemokėjome, bet greit pramokome. Atsimenu, kad iš rusų kalbos pirmajame ketvirtyje turėjau vieneta, antrajame – dvejetą, trečiajame – trejetą, o ketvirtajame jau penketą. Mokytoja vietiniams rusams lietuviuos rodė kaip pavyzdį.

Tėvelis dirbo įvairius darbus: buvo ir stalius, ir kalvis, ir buhalteris. Mamytė dirbo visus ūkio darbus, siuvykloje siuvo ir dar ėjo ten, kur siuntė brigadininkas. Buvo sunku spėti į darbą ir šeimą išmaitinti. O ką duoti? Juk visos baltijos iš kaimynų daržų surinktos! „Elena, davaij na rabotu!“ (...Elena, greitai į darbą, – rusiškai), – kiekvieną rytą šaukia brigadininkas. Kol visi išėina į darbą, mamytė pasislepia. Tada slenka į kitą kaimą mainyti drabužių į bulves ar miltų saują. O kad būtų dar ką mainyti! Juk mums neleido beveik nieko pasiimti, tad ardėme antklodes ir nešėme rusams išardytus skudurus. Atsimenu, tėvelis rodo į pilną kibirą žolių ir sako: „Mamūnyt, išvirk tirsčią“. Tą kibirą viralo iškart suvalgydavom, bet sotumo – jokio. Dar rudenį eidavome rinkti likusių laukuose varpų, bet suaugusius už tai baudavo, tad rinkti eidavome mažosios mergaitės. Dar prisimenu vieną atsitikimą. Danutė ir Marytė, jau truputį paaugusios, nuėjo rinkti varpų. Prisirinko jų ir eina namo. Jas pamatė vietinis vyras. Jis buvo traktoristas, visas pašinas, ant galvos užsitraukęs „kalmeną“, kad nekastų uodai. Sesės labai išsigando, pradėjo rėkti: „Žmogus, be veido! Žmogus, be veido!“ Eduardą su laiveliu atplukdė per upę. Tačiau mergaitės namo parėjo tuščiomis, nes brigadininkas atėmė surinktas varpas, jų akyse išpylė ant žemės ir sutrypė kojomis. „Nei tau, nei man...“

Stanislovas ABROMAVIČIUS

Tautos šviesuoliai ir... liūdna sukaktis

Gegužės 23 d. LPKTS salėje įvyko atminimo vakaras, skirtas 1918 m. signataro Jurgio Šaulio bei 1949 m. signatarų – Bronislovo Liesio ir Petro Bartkaus atminimui. Ne vienas jų gimė gegužės mėnesį, tad ši atmintis ne atsitiktinė. Prisiminta ir didžioji trėmimų banga, nuvilnijusi per Lietuvą 1948-ųjų gegužę. Renginio globėja ir iniciatorė LR Seimo narė Vincė Vaidevutė Margevičienė.

Minint iškilias Lietuvos valstybės šventes, kaip atsvaros taškas, pranešimuose ir kalbose pateikiamos eilutės iš 1918 metų Vasario 16-osios nepriklausomybės Akto ir primenamos jį pasirašiusių pavardės.

„Lietuvos nepriklausomybės Aktas – Lietuvos Tarybos 1918 metų vasario 16 dieną Vilniuje pasirašytas dokumentas, skelbiantis, kad Lietuvos Taryba atskiria Lietuvą nuo visų valstybinių ryšių, kada nors buvusių su kitomis tautomis.

Šis dokumentas pasirašytas Vilniuje, Pilies g. 26, po to, kai dr. Jonas Basanavičius rado kompromisą tarp dešinesnių ir socialdemokratinių pažiūrų politikų.

Vasario 16-osios Akto tekstą rengė Jonas Vileišis, Petras Klimas, Mykolas Biržiška, Steponas Kairys. Po juo pasirašė 20 Tarybos narių. Tarp jų – broliai Jurgis Šaulys ir Kazimieras Šaulys.“

LPKTS salė papuošta kauniečio tautodailininko Viktoro Žilinsko tapytais šventųjų paveikslais. Dalyvavęs renginyje autorius trumpai papasakojo apie sumanymą tapyti šventuosius.

Apie 1918 metų signatarą Jurgį Šaulį susirinkusiuosius supažindino iš Klaipėdos rajono atvykęs jo giminaitis, Prieikulės Laisvės kovų ir tremties

istorijos muziejaus steigimo iniciatorius, Gargždų miesto garbės pilietis Česlovas Tarvydas. Jo rankose neseniai išleista V. Plečkaičio knyga „Nepriklausomybės Akto signataras Jurgis Šaulys“.

Signataras Jurgis Šaulys

Jurgis Šaulys gimė 1979 metų gegužės 5 dieną Balsėnų kaime, Klaipėdos rajone. Mokėsi Kaltinėnuose, vėliau Palangos progimnazijoje ir išitraukė į lietuvių tautinę veiklą. Mokydamasis Vilniaus kunigų seminarijoje už lietuviybės skleidimą iš jos buvo pašalintas. Išvykęs studijuoti į Berno universitetą palaikė ryšius su Lietuva: redagavo laikraščius, įvairiais būdais skelbė apie būtinybę įteisinti Lietuvos nepriklausomybę. Išrinktas į Lietuvos Tarybą dirbo generaliniu sekretoriumi, pirmuoju vicepirmininku. 1918 metų vasario 16 dieną kartu su kitais Tarybos nariais pasirašė nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimo Aktą. Atsakingas diplomato pareigas ėjęs Vokietijoje, Šveicarijoje, Italijoje, buvo nepaprastasis pasiuntinys ir įgaliotasis ministras Vatikane. Mirė 1948 metais Lugane (Šveicarija), čia ir palaidotas.

Signataras Bronislovas Liesis

Pranešimą apie 1949 metų signatarą, LLKS Tarybos Prezidiumo narį bei visuomeninės dalies Tautinio skyriaus viršininką Bronislovą Liesį skaitė Kauno IX forto muziejaus ekskursijų vadovas, istorikas Deimantas Ramanauskas.

Ramygalos progimnazijos direktoriaus Broniaus Liesio šeimoje 1922 metų balandžio 16 dieną gimė dvyniai – Bronis-

lovas ir Antanas. Šeimai persikėlus į Jurbarką abu broliai čia baigė gimnaziją. Vytauto Didžiojo universitete Bronislovas studijavo žurnalistiką, o Antanas – mediciną. Sovietams okupavus Lietuvą Bronislovo tėvai ir seserys išvežti į Sibirą. Iš ten nė vienas negrįžo.

Bronislovas ir Antanas Liesiai, naciams okupavus Lietuvą, priklausė Laisvės gynėjų sąjungai. Vėliau LLA nurodymu abu išvyko į Vokietiją, mokėsi karinės žvalgybos mokykloje. Grįžę į Lietuvą abu Liesiai partizanavo Jungtinės Kęstučio apyg. Lydžio rinktinėje. Jungtinės Kęstučio apyg. vadas Jonas Žemaitis-Vytautas Bronislovą ir Antaną Liesius paskyrė organizuoti Priskėlimo apygardą. Bronislovas tapo šios apygardos štabo viršininku, redagavo pagrindinio spaudą, rašė eilėraščius.

Bronislovas Liesis 1949 metų vasario 2–22 dienomis vykusiame visos Lietuvos partizanų vadų suvažiavime paskirtas LLKS Prezidiumo nariu ir visuomeninės dalies Tautinio skyriaus viršininku. Jam suteiktas Laisvės kovotojo partizanų kapitono laipsnis. Bronislovas Liesis žuvo 1949 metų rugpjūčio 13 dieną Radviliškio apskrities Grinkiškio valsčiaus Užpelkių miške per kautynes su MGB kariuomenės kareiviais.

Signataras Petras Bartkus-Žadgaila

Kauno IX forto muziejaus ekskursijų vadovė, istorikė Jūratė Tarasevičiūtė skaitė pranešimą apie signatarą Petrą Bartkų-Žadgailą.

Petras Bartkus gimė 1925 metų gegužės 30 dieną Raseinių apskrities Pakapurnio kaime. Į rezistencinę kovą įsitrau-

kė 1941 metais. Aktyvus LLA narys, subūręs Raseinių apskrities partizanus, tapo Kęstučio apygardos štabo Organizacinio skyriaus viršininku. 1947 metais Jono Žemaičio-Vytauto pavedimu P. Bartkus organizavo naują – Priskėlimo – apygardą. Ji buvo įkurta 1948 metų vasarą. P. Bartkus buvo gabus literatas, redagavo partizanų laikraštėlius, rašė eilėraščius, dalyvavo 1949 metų vasarį visos Lietuvos partizanų vadų suvažiavime. Jo metu paskirtas LLKS Tarybos prezidiumo sekretoriumi. 1949 metų rugpjūčio 12 dieną su palyda išvyko į Pietų Lietuvą. P. Bartkų lydėjo Priskėlimo apygardos štabo pareigūnai. Užpelkių pamiškėje – tarp Baisiogalos ir Mėnaičių – jų laukė Maironio rinktinės partizanai. Tarp jų buvo ir MGB agentas Zelionas. Jam išdavus enkavedistai užpuolė partizanus. Kautynių metu P. Bartkus žuvo. Po mirties P. Bartkui-Žadgailai suteiktas Laisvės kovotojo karžygio garbės vardas.

Gegužė prieš 68 metus

Genocido aukų muziejaus Istorijos sk. vedėja Ramunė

Draučiuonaitė pateikė statistinių duomenų apie to meto tremtis, ištremtųjų prisiminimų, nuotraukų apie pirmąsias teritorijas arba sukuižusius, apleistus namelius, prie kurių buvo išmesti „liaudies priešai“.

Vien operacijos „Vesna“ metu iš Lietuvos ištremta 12 tūkstančių šeimų, iš viso 48 tūkstančius žmonių. Įvardyti du pagrindiniai nusikaltėliai prieš Lietuvos žmones – Antanas Sniečkus ir Mečislovas Gedvila – pasirašė po jų pačių sukurtu nutarimu bei tremiamųjų sąrašais. Trėmimo operacijoje dalyvavo 30 tūkstančių MGB darbuotojų. Prisiminta ties Ufos miestu įvykusi traukinio katastrofa su tremiamais žmonėmis. Apie ją ilgą laiką buvo tylima. Vien 1948 metais mirtis nusinešė per 5 tūkstančius žmonių gyvybių. Tie, kurie buvo tremiami 1948-ųjų gegužę, salėje sunkiai sulaikė skausmo ašaras. Vėl atgijo patirta kančia. Apie tai žino ir jų vaikai, savo tėvams jie dabar atstovauja visuose tremtinių renginiuose ir šventėse.

Aušra ŠUOPYTĖ

„Misija Sibiras“ dešimtmečio fotoalbumo pristatymas

Gegužės 19 dieną Švietimo ir mokslo ministerijoje vyko renginys, skirtas „Misija Sibiras“ dešimtmečio fotoalbumo pristatymui. Renginį pradėjo Ignas Rusilas, labdaros ir paramos fondo „Jauniems“ direktorius, projekto „Misija Sibiras“ vadovas. Jis pasveikino renginio dalyvius, pasidžiaugė galimybe pristatyti naują fotoalbumą. Sveikinimo žodį tarė Švietimo ir mokslo ministrė Audronė Pitrenienė. Pranešimą, „Misija Sibiras“ – dešimt metų gyvos istorijos“, pristatė Arnas Marcinkus, šio leidinio sudarytojas. Apie istorinės atminties svarbą ir jaunų žmonių ugdymą savo patirtimi dalijosi Ukmergės Dukstynos pagrindinės mokyklos mokytoja Vida Pulkauninkienė. Savo mintimis apie projekto svarbą ir nau-

dą išsakė Mindaugas Nefas, Vilniaus Šv. Kristoforo gimnazijos mokytojas, „Misija Sibiras“ dalyvis. Algirdas Kaušpėdas, architektas, dainininkas, vienas Lietuvos Sąjūdžio iniciatorių, „Misija Sibiras“ 2016 metų dalyvis atskleidė 15 lyderystės taisyklių. Renginys baigėsi muzikine kompozicija, kurią pristatė ansamblis „Kivi“. Renginio dalyviams buvo įteikta po fotoalbumą „Misija Sibiras“.

Pateikiama ištrauka iš mokytojos Vidos Pulkauninkienės pasisakymo:

„Gimiau Sibire. Mano asmens dokumentuose ties įrašau „gyvenamoji vieta“, yra įrašas – „Rusija, Permė“.

1945 metais mano tėveliai, būdami dvylikos metų, kartu su savo tėvais buvo ištremti į Sibirą. Į Lietuvą grįžo 1962 me-

tais, kai man buvo dveji. Neprišimenu nieko iš gyvenimo Sibire, tačiau dažni tėvų pokalbiai, tremties nuotraukos leido susikurti vaizdinius apie Sibirą: didelius sniego kalnus, tankius miškus, medinius šaligatvius...“

Ką man reiškia būti tremtinių dukra? Pirmiausia tai yra džiaugsmas ir pasididžiavimas tuo, kad mano tėvai liko sveiki, gyvi, nepalūžo, sugrįžo, kabinosi į gyvenimą, tapo pavyzdžiu man ir mano seseriai. Svarbu, kad savo prisiminimus apie tremtį pirmiausia papasakojo mums žymiai anksčiau, nei buvo parašytos visos knygos. Smagu, kad būdami dvasiškai stiprūs, tos stiprybės mokė mus, kad nereikia dejoti, aimanuoti, įviską žvelgti paprasčiau, ieškoti gyvenime pozityvių dalykų ir jais džiaugtis.

Dirbdama mokykloje, su-

vokiau, kaip sunku mokytojui vienos pamokos metu įdomiai,

įtaigiai išdėstyti sudėtingą temą. (keliamą į 7 psl.)

„Misija Sibiras“ dešimtmečio fotoalbumo pristatymas

(atkelta iš 6 psl.)

2004 metais mokykloje įkūriau Tolerancijos ugdymo centrą, kurio pagrindinis tikslas – paskatinti jaunimą domėtis savo istorijos praeitimi.

Mano vadovaujami mokiniai yra dalyvavę respublikinėse pilietiškumo akcijose, rengė projektus, vedė gyvasias istorijos pamokas su liudini-

kais, organizavo piešinių, nuotraukų parodas, dalyvavo susitikimuose, išvykose, konferencijose kartu su rajono ir respublikos moksleiviais, tremtiniais, laisvės kovų dalyviais, su „Misija Sibiras“ dalyviais ir kt.

„Misija Sibiras“ fotoalbumas tegu keliauja per Lietuvą, tegu jį pamato kuo daugiau jaunimo.

Dėkoju visiems, kuriems rūpi išsaugoti istorinę atmintį.

Tegu būna gera ir džiugu visiems, kurie ieškote prasmės, tiesos ir dvasios. Būkit laimingi, būkit dideli ir šviesūs.

Vida PULKAUNINKIENĖ, Ukmergės Dukstynos pagrindinės mokyklos mokytoja

Skelbimai

Birželio 4 d. (šeštadienį) 12 val. Šiauliuose, „Dubysos“ kavinėje 2 aukšte (Stoties g. 2) kviečiame į tradicinį buvusių lietuvių tremtinių jaunimo „Mažoji Lietuva Irkutske“ susitikimą. Bus pristatyta habil. dr. Prano Grybausko knyga „Tremtis į Sibirą ir jos pasekmės“.

Teirautis tel. 8 688 76 724 arba 8 41 399 075 Marytės.

Tuskulėnų rimties parko memorialinio komplekso Konferencijų salėje (Žirmūnų g. 1F, Vilnius) **iki birželio 5 d. (kasdien nuo 10 iki 17 val.)** eksponuojama Panevėžio kraštotyros muziejaus kilnojamoji paroda „Algimanto partizanų apygardos istorija“. Parodoje pasakojama Algimanto apygardos partizanų, veikusių Šiaurės Rytų Aukštaitijos teritorijoje, kovų istorija. Parodos stenduose pristatomos partizanų ir vadų biografijos, jų svarbiausi žygiai. Paroda gausiai iliustruota iš įvairių archyvų surinkta medžiaga: dokumentais, schemomis, planais, žemėlapiams, partizanų eilėraščių. Pasiteirauti tel. (8 5) 275 1223.

Birželio 14 d. (antradienį) Klaipėdoje paminėsime Gedulo ir Vilties dieną. 16 val. eisena nuo Klaipėdos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos buveinės (Liepų g. 3) iki „Tautos kančios memorialo“ (S. Daukanto g.); **16.20 val.** iškilmingas minėjimas prie memorialo, sovietinio genocido aukų pagerbimas, gėlių padėjimas; 18 val. šv. Mišios Kristaus Karaliaus bažnyčioje. Dalyvaus Klaipėdos buvusių politinių kalinių ir tremtinių choras „Atminties gaida“, Karinių jūrų pajėgų pučiamųjų orkestras ir kt.

Maloniai kviečiame dalyvauti.

Birželio 9 d. (ketvirtadienį) 16 val. Kauno įgulos karininkų ramovėje įvyks įžymių tarpukario asmenybių – signataro Jono ir kunigo Juozo Vailokaičių – minėjimas.

Koncertuos Pasaulio kybartiečių draugijos vokalinis ansambelis „Senjoros“ (vadovė Irma Menčinskienė). Kviečiame dalyvauti.

Birželio 12 d. (sekmadienį) Kalvarijos Švč. Mergelės Marijos bažnyčioje minėsime Kalvarijos buvusių tremtinių choro 25-metį. **12 val.** šv. Mišios, po jų – koncertas.

Birželio 18 d. (šeštadienį) 11 val. Rumšiškų kultūros centre įvyks Lietuvos politinių kalinių bendrijos „Kolyma“ 28-asis suvažiavimas ir visuotinis narių susirinkimas.

Darbotvarkėje: šv. Mišios, metinė valdybos ataskaita, veiklos gairių aptarimas, valdybos rinkimai, bendra dalyvių popietė. Dalyvių registracija nuo 10 val.

Kviečiame dalyvauti visus Rusijos „Dalstoj“ sistemos lageriuose (Kolymoje, Čiukčijoje ir Jakutijoje) bei tremtyje buvusius žmones, taip pat jų šeimos narius, artimuosius, draugus.

Iš Kauno į suvažiavimą bus galima nemokamai nuvažiuoti specialiu autobusu, kuris išvyks 10 val. iš prekybos centro „Savas“ (Savanorių pr. 346) stovėjimo aikštelės. Papildoma informacija tel. (8 37) 316 347 Algirdas ir 8 676 62 983 Tadas bei interneto svetainėje www.kolyma.lt.

Birželio 18 d. (šeštadienį) 14 val. Kėdainių arenoje įvyks 13-oji respublikinė buvusių politinių kalinių ir tremtinių dainų ir poezijos šventė „Leiskit į Tėvynę“. Šventėje dalyvaus 32 chorai iš visos Lietuvos, Lietuvos kariuomenės orkestras, operos solistas, Lietuvos nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatas Vytautas Juozapaitis, taip pat Kėdainių kultūros centro pagyvenusių liaudiškų šokių grupė „Lankesa“ ir Vilainių skyriaus vyresniųjų liaudiškų šokių grupė „Volungė“, Kėdainių r. Truskavos kultūros centro pagyvenusių liaudiškų šokių grupė „Vermena“, Panevėžio r. Liūdynės kultūros centro pagyvenusių liaudiškų šokių grupė „Svaja“.

ILSĖKITĖS RAMYBĖJE

Zofija Butkutė-Gargasienė 1930–2016

Gimė Raseinių aps. Šiluvos valsč. Liulių k. 1948m. ištremta į Irkutsko sr. Zimos miestą. Sibire sukūrė šeimą. Užaugino dvi dukteris. 1957 m. grįžo į Lietuvą, apsigyveno Tauragėje. Dirbo par-davėja.

Nuoširdžiai užjaučiame dukteris su šeimomis.
LPKTS Tauragės filialas

Kazė Magdė Ožeraitė-Rakštienė 1937–2016

Gimė Kauno r. Vyčiaus k. ūkininkų šeimoje, auginančioje šešis vaikus. 1948 m. su šeima ištremė į Irkutsko sr. Usolės r. Taljano gyv. Baigė Taljano 10-metę mokyklą, įstojo į Irkutsko statistikos technikumą. Dalyvavo Irkutsko lietuvių saviveikloje. 1959 m. grįžo į Lietuvą ir baigė Kauno statistikos technikumą. 1960 m. sukūrė šeimą, gyveno Šiauliuose, dirbo medelyne ir aklųjų kombinate. 1971 m. persikėlė gyventi ir dirbti į Garliavą, vėliau įsidarbino Rokuose. Užaugino dukterį ir sūnų. 1991 m. atsiėmė tėvų žemę Vyčių k. (dabar Vainatrakio k.), atstatė sunaikintą ūkį. Palaidota Margininkų kapinėse.

Liūdi vyras, duktė, sūnus ir vaikaičiai

Ona Vilūnaitė-Bagdonavičienė 1926–2016

Gimė Ukmergės aps. Taujėnų valsč. 1949 m. jauna mokytoja O. Vilūnaitė su artimaisiais buvo ištremta į Krasnojarsko kr. Užuro r. Salgono k. Dirbo žemės ūkio darbus. 1955 m. tremtyje sukūrė šeimą su to paties likimo draugu žemaičiu Kazimieru Bagdonavičiumi. 1958 m. grįžo į Lietuvą – apsigyveno Telšiuose. Įsidarbino Telšių konservų fabriko buhalterijoje. Užaugino dvi dukteris, sulaukė dviejų vaikaičių.

Palaidota Telšių r. Lauko Sodos kapinėse.
Liūdi šeima

Birželio 11 d. (šeštadienį) Kauno r. Garliavos sen. Ilgakie-mio laisvalaikio salėje įvyks Irkutsko sr. Usolės r. Taljano gyv. buvusių tremtinių susitikimas. Paminėsime šviesios atminties kunigo Prano Šliumpos 100-ąsias gimimo metines. 10 val. šv. Mišios Garliavos bažnyčioje.

Kviečiame dalyvauti. Pasiteirauti tel. (8 37) 440 435, 8 684 93 635 Danutės.

Juodojo birželio atminimo akcija

Prieš 75 metus, 1941-ųjų birželio 14-ąją, 3 val. ryto pradėti masiniai Lietuvos gyventojų trėmimai į atokiausius Sibiro regionus. Okupacijos metais Lietuva neteko trečdaliao gyventojų. Prisimindami šią mūsų tautai tragišką sukaktį, susiburkime draugėn ir birželio 13 d. (pirmadienį) 20 val. miestuose ir miesteliuose, prie paminklų bei memorialų tremtiniais, Laisvės kovotojams ir geležinkelio stotyse iš ilgai degančių žvakelių (ilgiau nei 24 val.) sudėkime tremtiniais

brangiausią žodį – LIETUVA, kad per naktį žvakelių šviesa liudytų ir primintų.

Būkime draugiški aplinkai ir baigus degti žvakelėms nepamirškime sutvarkyti akcijos vietų.

Akciją inicijuoja Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga, tad kviečiame LPKTS filialus aktyviai dalyvauti.

Daugiau informacijos tel. 8 614 85117, el. paštu: tremtinys.lpkts@gmail.com (LPKTS valdybos pirmininkė Rasa Duobaitė-Bumbulienė).

ISSN 2029-509X

Tremtinys

Leidėjas Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga

www.lpkts.lt

Redaktorė Jolita Navickienė
Redakcija: Audronė Kaminskienė, Vesta Milerienė
Maketavo Ignas Navickas

Adresas: Laisvės al. 39, 44309 Kaunas, tel. (8 37) 323 204
el. paštas: tremtinys.redakcija@gmail.com

Įmonės kodas 300032645
Ats. sąsk. Nr. LT18 7044 0600 0425 8365, AB „SEB“ bankas

Spausdino spaustuvė UAB „Morkūnas ir Ko“, Draugystės g. 17, Kaunas

2 spaudos lankai
Tiražas 1940 egz.

Kaina
0,60 euro

Projektą „Lietuvos Laisvės kovų, tremties ir tautos netekčių atspindžiai“ remia

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Partizanų pagerbimo diena Radviliškyje

Gegužės 18 dieną Radviliškio kultūros centre paminėjome Partizanų pagerbimo, kariuomenės ir visuomenės vienybės dieną. Gaila, bet padėkoti ir įteikti gėlių galėjome tik vienam partizanui, kariui savanoriui Jonui Svetikui-Lakūnui. Dėkojame atvykusiems ryšininkams Alfonsui Litinskui ir Petruui Navagrutskui.

Kitus garbingus mūsų krašto žmones galėjome pagerbti uždegdami žvakučių, padėdami gėlių Amžinojo poilsio vietose.

Partizanų ir patriotinių dainų vakaronėje dalyvavo 20 kolektyvų ir atlikėjų: Radviliškio kultūros centro mišrus choras, vaikų muzikos mokyklos choras, ansamblis, solistai, rajono mokyklų atstovai, svečiai iš Šiaulių rajono. Visi kolektyvai apdovanoti po „Laisvės kovų archyvo“ tomelį. Dėkojame LPKTS valdybos pirmininkei Rasai Duobaitei-Bumbulienei už vertingas knygas.

Renginyje dalyvavo Radviliškio šauliai, vadovaujami Prano Sluckaus. Vakaro programą užbaigė Radviliš-

kio buvusių tremtinių choras „Versmė“. Jų atliekamų dainų klausėmės atsistoję.

Stasė JANUŠONINĖ
Nuotrauka Vitolio Januševičiaus

Centre – karys savanoris Jonas Svetikas-Lakūnas, LPKTS Radviliškio filialo pirmininkė Stasė Janušonienė

Biržuose pagerbti partizanai

Gegužės mėnesio 13 dieną Alfonso Smetonos šaulių 5-osios rinktinės Biržų 1-os kuopos šauliai ir jaunieji šauliai Papilio pagrindinės mokyklos kolektyvo kvietimu lankėsi Papilyje, kur kartu su KASP Vyčio apygardos 5-osios rinktinės 503 pėstininkų kuopos savanoriais supažindino miestelio moksleivius su Lietuvos šaulių sąjunga, Lietuvos kariuomenės lengvąja ginkluote, šauktinių tarnyba kariuomenėje.

Pavakare visi susirinko prie miestelio centre esančio memorialo žuvusiems ir čia palaidotiems 56 Papilio krašto partizanams. Šioje vietoje prasidėjo 14

kilometrų pėsčiųjų žygis, skirtas Partizanų pagerbimo, kariuomenės ir visuomenės vienybės dienai. Išlydint žygeivius dalyvavo LPKTS Biržų filialo nariai, Papilio klebonas Virgilijus Liuima, kuris palaimino kiekvieną žygeivį.

Darnia kolona, nešini vėliavomis, žygeiviai nukeliavo į Kučgalį prie paminklo 1945 metų vasario 9 dieną žuvusiems aštuoniems šio krašto partizanams. Žygio dalyvius šiltai pasitiko Kučgalio kaimo bendruomenė. Pagerbę žuvusiuosius tylos minute, uždegę atminimo žvakučių bei padėję gėlių, žygeiviai bendravo su renginio dalyviais.

Biržų jaunieji šauliai pagarbiai renginyje nešė LPKTS Biržų filialo vėliavą, kurią jiems patikėjo buvę tremtiniai, tuo parodydami, kad istorinė atmintis neišblės kartu su senąja karta.

Vidutis ŠEŠKAS

Tradicinis devintasis bėgimas „Laisvės taku“

Gegužės 20 dieną Šimkaičiuose vyko tradicinis devintasis bėgimas „Laisvės taku 2016“. Šių metų bėgimas buvo skirtas generolo Jono Žemaičio 107-osioms gimimo metinėms paminėti.

Šimkaičių šv. vyskupo Martyno bažnyčioje klebonas Egidijus Periokas generolo, prezidento Jono Žemaičio ir visų žuvusių Šimkaičiuose partizanų atminimui aukojė šv. Mišias. Po šv. Mišių prasidėjo minėjimas mokyklos stadione. Renginio vedėjai dešimtokai Justė ir Alfredas paskelbė renginio pradžią. Į renginį atvykusias Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos, Juodaičių pagrindinės mokyklos komandas ir jų vadovus, Švietimo ir sporto skyriaus vyr. specialistę Zitą Tytmonienę, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Jurbarko filialo pirmininkę Iriną Pažereckienę ir kitus svečius pasveikino mokyklos direktorius Leonardas Zaksas.

Keletą sveikinimo žodžių tarė Švietimo ir sporto skyriaus vyr. specialistė Zita Tytmonienė, Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos kapitonė Agnė Liu-

bertė, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Jurbarko filialo pirmininkė Irina Pažereckienė.

Po trumpo minėjimo ir komandų rikiuotės bėgikai išvyko prie Jono Žemaičio žeminės, kur buvo padėta gėlių ir pagerbtas generolo atminimas. Istorinę partizaninio pasipriešinimo reikšmę priminė mokyklos istorijos vyr. mokytoja Gedutė Pocienė. Startavo bėgikai.

11 kilometrų trasą nuo Generolo Jono Žemaičio vadavietės iki Šimkaičių Jono Žemaičio pagrindinės mokyklos stadiono šiame panoro išbandyti 38 bėgikai. Rezultatai buvo fiksuojami individualiai ir komandiniame bėgime trijose amžiaus grupėse: iki 14 metų, nuo 14 iki 17 metų ir vyresni nei 17 metų. Amžiaus grupėje iki 14 metų nugalėtoju tapo Šimkaičių mokyklos šeštokas Dainius Petrauskas. Antrą vietą užėmė septintokas Aurimas Dautaras, trečias buvo taip pat šios mokyklos mokinys septintokas Kęstutis Saldukas.

Amžiaus grupėje nuo 14 iki 17 metų nugalėtoju tapo taip pat Šimkai-

čių mokyklos mokiniai. 1-ąją vietą iškovojo dešimtokas Alvydas Danusas, 2-ąją – devintokas Tomas Zizas, o 3-ioji atiteko aštuntokui Erikui Saldukui.

Suaugusiųjų amžiaus grupėje ketvirtus metus iš eilės nugalėtoju tapo Vidas Totilas, bėgęs individualiai. Antrąją vietą iškovojo Darius Liambartas, o trečiąją užėmė Mantas Pocius.

Nugalėtojais tapo Šimkaičių mokyklos komandos (amžiaus grupėje iki 14 metų ir nuo 14 iki 17 metų). Antrąją vietą (amžiaus grupėje nuo 14 ir 17 metų) iškovojo Juodaičių pagrindinė mokykla.

Kol bėgikai bėgo, kiti renginio dalyviai ir svečiai aplankė paminklą žuvusiems už Lietuvos laisvę partizanams Šimkaičių miške. Prie paminklo pagerbtas užkastų 1945–1957 metais

Šimkaičių apylinkėse žuvusių Kęstučio apygardos partizanų atminimas.

Minėjimas tęsėsi mokyklos stadione. Minėję programą parodė Šimkaičių mokyklos mokiniai ir iš Šimkaičių miestelio bendruomenės suburtas moterų ansamblis „Gija“ (vadovas Arūnas Bauža). Neformaliojo ugdymo būrelio vadovė Renatos Girdzijauskienės suburti mokinių kolektyvai džiugino susirinkusiuosius dainomis, šokiais ir meninėmis kompozicijomis. O moterų ansamblis pradžiugino dainomis.

„Simkaiciu.jurbarkas.lm.lt“ inf.

Kryžiaus šventinimas

Gražią Devintinių popietę, ryte išklausė šv. Mišių, rinkomės prie kryžiaus Raseinių rajone, Plauginių miško pakraštyje. Kryžių pagaminė ir pastatė Juozas Ivanauskas – partizanas, partizano sūnus. Iškilmingą kryžiaus šventinimą atvyko žuvusio partizano Antano Antanavičiaus sūnus, Seimo narė Vincė Vaidutė Margevičienė, Raseinių savivaldybės tarybos narys, Raseinių rajono Ariogalos gimnazijos istorijos mokytojas, „Misija Sibiras 2014“ dalyvis Andrius Bautronis, Raseinių gimnazijos mokytoja, muziejininkė Loreta Kordušienė, Raseinių buvusių tremtinių klu-

bo „Garsas“ pirmininkas Antanas Vizbaras, Raseinių veteranų klubo šauliai, Alėjų bendruomenės pirmininkė Irena Grigienė, Šiaulių kultūros centro choras „Tremtinys“, daug Raseinių ir Šiaulių filialų tremtinių.

Kryžių pašventino Raseinių parapijos kunigas. Partizanų atminimas pagerbtas tylos minute. Choras „Tremtinys“ dainavo kartu su tarptautinių konkursų laureatu, valstybinio pučiamųjų orkestro „Trimitas“ nariu, Juozo Ivanausko vaikaičiu Linu Rupšlaukiu. Seimo narė V. V. Margevičienė kryžiaus autoriui Juozui Ivanauskui

įteikė LPKTS 1-ojo laipsnio žymenį „Už nuopelnus Lietuvai“.

Renginys tęsėsi Juozo Ivanausko tėviškėje. Ten vaišinomės arbata,

skambėjo partizaniškos dainos. Nuširdžiai dėkojame renginio organizatoriui ir šventės dalyviams.

Valerija JOKUBAUSKIENĖ

